

הנחיות לכתיבת שטר פרזובול

יד. אם קבע המלוה שזמן פירעון ההלוואה יהיה לאחר ראש השנה, אין ההלוואה נשמטת אפילו אם לא עשה פרזובול.²¹

טו. אם הלווה נתן צ'ק למלוה כנגד חובו, ועדיין לא נפרע הצ'ק, צריך המלוה לכתוב על החוב פרזובול.²²

טז. המלוה את חבריו על המשכון אינו צריך לכתוב פרזובול על החוב, שאינו משמט.²³ ואפילו אם משכנו אחר כך שלא בשעת הלוואתו אינו משמט.²⁴

יז. בעל חנות וכדו' שקונים אצלו בהקפה, אינו צריך לכתוב פרזובול על חובות אלו.²⁵ ואם זקק את החוב במלוה, צריך פרזובול (וראה בהערה).

יח. פועל שלא קיבל שכרו, אינו משמט. ועל כן אינו צריך לכתוב פרזובול על המשכורות שחייבים לשלם לו.²⁶

יט. גם נשים חייבות בכתיבת פרזובול.²⁷ ומכל מקום אשה נשואה אינה צריכה לכתוב פרזובול, שיוצאת בשל בעלה.²⁸

כ. אם גוי חייב לו כסף, אין השביעית משמטת את החוב, ועל כן אינו צריך לכתוב פרזובול.²⁹

כא. מי שנתחייב ליתן לחבריו סכום כסף במתנה, אין השביעית משמטתו, כיון שאינו הלוואה אלא מתנה.³⁰

כב. מי שיש לו חוב ישן שכבר כתב עליו פרזובול בשמיטה הקודמת, אינו צריך לחזור ולכתוב עליו פרזובול.³¹

כג. יש מחמירים שכל מי שיש לו כספים בתכנית חסכון בבנק, ואפילו אם יש לו רק יתרה בחשבון עו"ש, שצריך לכתוב פרזובול.³²

כד. יש נוהגים לקיים מצות שמיטת כספים, על ידי שמשאירים חוב אחד אותו לא יוכלו לגבות לאחר ראש השנה, כגון שכותב בפרזובול "חוף מחוב פלוני" וכדו', או שמלוה לאחר שכותב את הפרזובול. ולאחר מכן כשיבוא חבריו להחזיר לו חובו, יאמר לו "משמט אני". ומכל מקום צריך להתנות בשעת הלוואה זו שזמן הפירעון שלה יהיה קודם ראש השנה.³³

כה. ראוי לשמור על שטר הפרזובול. אולם אם לא שמרו גם כן מועיל, ויכול לגבות חוב על סמך פרזובול שאבד, ונאמן המלוה לומר "פרזובול היה לי ואבד".³⁴

א. אם המלוה לא כתב פרזובול וגובה את חובו, עובר הוא על איסור גזל וצריך להחזיר את הכסף ללווה. ואם אף על פי כן בא הלווה להחזיר את חובו, צריך המלוה לומר לו "משמט אני, וכבר אינך חייב לי". ואם ישיב לו הלווה שאפילו שאינו חייב לו עוד, מכל מקום רוצה הוא ליתן לו בתורת מתנה, רשאי המלוה לקבל.³⁵

ב. זמן כתיבת הפרזובול הוא בחודש אلول של סוף שנת השמיטה. ויש מחמירים לכותבו בערב ראש השנה של מוצאי השמיטה.³⁶

ג. אין צריך לעשות קנין, שעל ידי חתימת העדים מקבל הפרזובול תוקף.³⁷ אמנם רבים נהגו לעשות קנין, לחיזוק הדבר.

ד. די שיחתמו העדים כדי שיקבל הפרזובול תוקף, ואין צורך לקבל רשות מבית הדין וכן אין צורך לשלוח אליהם את השטר, אלא ישמרו אצלו.

ה. די בחתימת ב' עדים על שטר הפרזובול. יש אומרים שצריכים לחתום ג' עדים.³⁸

ו. אין צריך לפרט בשטר הפרזובול את שמות הלווים. ודי בכתיבת שטר פרזובול אחד על כל החובות.³⁹

ז. גם אם המלוה לא ידע שחייבים לו חוב זה, ונודע לו רק לאחר השמיטה, ולא עשה פרזובול, שביעית משמטתו.⁴⁰

ח. אפשר לכתוב פרזובול גם בלילה.⁴¹

ט. אפשר לכתוב בשטר גם שמות זיינים שהם קרובים של המלוה או של הלווה.⁴²

י. לכתחילה יש לכתוב בפרזובול בית דין מומחה שקיבלוהו עליהם רבים לדון באותה העיר.⁴³ ועדיף לכתוב את זייני בית הדין הגדול שבירושלים.⁴⁴

יא. העדים שחותמים על הפרזובול צריכים להיות עדים כשרים.⁴⁵ ולכתחילה יש להקפיד שלא יהיו העדים קרובים למלוה.⁴⁶ וכן שלא יהיו העדים קרובי משפחה זה לזה.

יב. יכול אדם להיות שליח לכתוב שטר פרזובול על שם חבריו אפילו שלא בידיעתו, ויש לו תוקף.⁴⁷

יג. לכתחילה יש לכתוב תאריך על שטר הפרזובול, ומכל מקום בדיעבד אם לא כתב תאריך, הפרזובול כשר.⁴⁸

²⁰ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ ס בהערה).

²¹ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' ז).

²² חזון עובדיה (פרזובול ע"מ יא). ודחה דברי שו"ת שבת הלוי ח"ט (סי' רצא אות ה) שכתב שאינו משמט. ובשו"ת יביע אומר ח"י (חושן משפט סי' ג אות ד) כתב שאפילו צ"ק בנקאי משמט כיון שמחוסר גובינא.

²³ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' יב-ג), חזון עובדיה (פרזובול ע"מ לא).

²⁴ שם.

²⁵ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' יד). חזון עובדיה (פרזובול ע"מ לה). ואם זקפם עליו בחוב שביעית משמטת (שולחן ערוך חושן משפט סי' סז סעי' יד). וישן ג' שטות מהו שזקפן עליו בחוב: א- שסיכם את כל חובותיו והכניס לתשלום (מרדכי). ב- כשקבע לו זמן לפירעון (הרא"ש). ג- שעמד עמו בדין על החוב (רמב"ם). וכיון שאין טורח בעשיית פרזובול, נכון לחוש לשטות המרדכי. וראה בקדושת הארץ (טהרני, פליה סעי' כט) שהוא הדין בחוב שחייב שוכר דירה למשכיר.

²⁶ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ לו).

²⁷ ספר החינוך (מצות תע). ואף שזו מצות עשה שהזמן גרמא, מכל מקום כיון שהיא בשב ואל תעשה גם הנשים חייבות, שו"ת יביע אומר ח"י (חושן משפט סי' ג אות ב).
²⁸ ע"י חזון עובדיה (פרזובול ע"מ מב). ובשו"ת תשובות והנהגות ח"ג (סי' תמו אות ד) כתב שאם יש לאשה חשבון בנק על שמה בלבד, צריכה לעשות פרזובול בפני עצמה. וכ"כ בדיני שביעית השלם (פלי"א סעי' כא) בשם הגרש"ז אויערבך. וכ"כ בדרך אמונה (פ"ט ס"ק קיא).

²⁹ ילקוט יוסף (שביעית פ"כ סעי' י וסעי' יט), וע"י בדרך אמונה (פ"ט סק"ו) שנחלקו הראשונים אם יש מצוה לתבוע.

³⁰ קדושת הארץ (טהרני, פלי"א סעי' לד).

³¹ דיני שביעית השלם (פלי"א סעי' ד).

³² באור לציון (שביעית פ"ז בהערה א) נסתפק בזה והניח בצ"ע. ובקדושת הארץ (טהרני, פלי"א סעי' לו) כתב שראוי לעשות עליהם פרזובול. וראה בדיני שביעית השלם (פלי"א סעי' יז) שהביא בשם הגר"ש אלישיב שהמפקיד כסף בבנק לאחר שעשה פרזובול, יעשה פרזובול נוסף או שיקבע בדעתו שמה שכעת הבנק חייב לו, זמן הפירעון יהא לאחר ראש השנה, ודבר זה יכול לעשות בינו לבין עצמו. וכ"כ בשו"ת בית נאמן ח"א (חושן משפט סי' ד) שלכתחילה יש לעשות פרזובול על כל חשבון בבנק, לרבות חשבון ערב ושב.

³³ בן איש חי (ש"ר פ' כי תבוא אות כו), שו"ת יביע אומר ח"ט (חושן משפט סי' ג), שו"ת יחיה דעת ח"ד (סו"ס סב), שאם לא כן אין החוב נשמט, דסתם הלוואה ל' יום (מכות ג:).

³⁴ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' לג), חזון עובדיה (פרזובול ע"מ עט ועמ' פז), ילקוט יוסף (שביעית ע"מ תקעט).

¹ ע"י בשולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' לו), ובדרך אמונה (פ"ט סק"ה וס"ק קסא). וראה בחזון עובדיה (פרזובול ע"מ קה) אודות בעלי תשובה שגבו חובות באיסור.

² משנה (שביעית פ"י מ"ח ומ"ט), שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' לו).

³ ע"י חזון עובדיה (פרזובול ע"מ כז ועמ' עז).

⁴ לחוש לשיטת הבית חדש (ע"י חזון עובדיה שם). ויש מחמירים לכתוב פרזובול גם קודם תחילת השמיטה, לחוש לשיטת האבן עזרא ששביעית משמטת בתחילתה (ע"י חזון עובדיה שם ע"ז).

⁵ חזו"ע (פרזובול), בהערה בכ"י של מרן הגר"ע"י בתחילת הפרזובול שבראש הספר, ספר שמיטה - הלכה ממקורה (עמ' 348). והטעם כיון שרק מוסרים השטרות לב"ד, ולא מקנים שום דבר.

⁶ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ מט).

⁷ שם. וכתב עד (בעמ' ס) "והמערער על זה לא חש לקמחיה, ודבריו מהבל ימעטו".

⁸ ע"י שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' כא) ובשו"ת בית נאמן ח"א (חושן משפט סי' ה), וכ"כ בנוסח שטר פרזובול שערך הגר"ש אלישיב זצ"ל, והוא בדיני שביעית השלם (עמ' שכד). אמנם ראה בחזו"ע (עמ' מט) נוסח שטרות שנהגו בירושלים ע"י גדולי הדור, שחתומים עליהם ב' עדים, וכ"כ בנוסח שהביא שם (עמ' ס), וצ"ע.

⁹ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ נט בהערה), וכתב שהנהגים לעשות כן היא חומרא בעלמא.

¹⁰ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' כו), חזון עובדיה (פרזובול ע"מ מד).

¹¹ קדושת הארץ (טהרני, פלי"א סעי' יא) בשם המהריק"ש.

¹² חזון עובדיה (פרזובול ע"מ סא).

¹³ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ סא), ודחה דברי האור לציון (שביעית ע"מ פח) שכתב שיש להיזהר בזה.

¹⁴ שולחן ערוך (חושן משפט סי' סז סעי' יח) חזון עובדיה (פרזובול ע"מ מז), ובדיעבד שעשה בכל בית דין הפרזובול כשר, ואין הלווה יכול לפסלו (חזון עובדיה פרזובול ע"מ מט). וראה מה שכתב להעיר על זה בספר הליכות שמיטה (עמ' רמו בהערה).

¹⁵ ע"י בשו"ת בית נאמן ח"א (חושן משפט סי' ג).

¹⁶ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ סב בהערה בשם ההתערורות תשובה). וע"י בשולחן ערוך (חושן משפט סי' לג וסי' לד) מיהם הפסולים לעדות.

¹⁷ (שם).

¹⁸ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ עה), מטעם זכין לאדם שלא בפניו.

¹⁹ חזון עובדיה (פרזובול ע"מ שה).